

Dutkansearvi dieđalaš áigečála

Volume 6, Issue 2, 2022

Erenoamáš nummir / Special issue

Oahpahus, didaktihkka ja pedagogihkka Sámis / Teaching, Didactics, and Pedagogy in Sápmi

Buvttadeaddji / Publisher

Sámi giela ja kultuvrra dutkansearvi / Sámi Language and Culture Research Association

Doaimmaheaddji / Editor

Hanna-Máret Outakoski

ISSN 2489-7930

Doaimmaheaddji ovdasánit

Lean ilus go lean beassan doaimmahit Dutkansearvvi áigečállaga vuosttaš erenoamáš nummára mii gieđahallá ja guorahallá oahpahusa, didaktihka ja pedagogihka Sámis. Dán nummáris leat lohkanláhkái njeallje artihkkala maid sisdoalut sihke sierranit nubbi nuppis muhtun fáttáid ja temáid guovdu, muhto mat maddái čájehit ahte sámepedagogalaš ja didáktalaš gažaldagat leat áigequovdilát buot guovlluin Sámis juste dál. Oktasaš buot čállošiidna lea maddái dat ahte artihkkalat deattuhit man dehálaš lea ahte mis Sámis leat min iežamet vuogit dárkut, dutkat, guorahallat ja ságastallat pedagogalaš ja didáktalaš välljeumiid, málliid ja geavadiid sámegiela ja eará oahppoávdnasiid/-fágaid oahpahas ja oahppamis.

Sámi pedagogalaš ságastallamat leat leamašan jođus juo muhtin áigge ja dänge nummáris guorahallama váldočuožáhahkan leat dehálaš pedagogalaš gažaldagat mat laktásit maddái njuolgga dutkanetihkkii ja eamiálbmotdutkanmetodologiijaide. Dárkilis ávnnas- dahje fágadidáktalaš ságastallamat eai leat vel nu mángii dihtton dieđalaš čállošiid fáddán, eaige vel dänge nummáris váldde nu stuorra saji artihkkaliid ságastallamiin vaikko juo vuhttojige muhtin muddui omd. Belancic, Wuolab ja Lindgren ja maddái Pasanen čállošiid. Mii sáhttit de boahpteáiggis vuordit ahte go sámepedagogalaš árvvut, mállet ja geavadat levvet ja sajáiduvvet eanet guovlluide, skuvllaide ja dutkamuššii, de dalle daid čuvvot maddái gažaldagat mat gusket sámi ávnnas- dahje fágaoahpahusa metodaide, sisdoaluid, vuoruhusaid ja välljemiid.

Dán nummárii čáhkke čállošat sierra guovlluin Sámis ja maddái hui dárkilis geahčastagat mat guorahallet ovttaskas olbmuid oahpahusa dahje dutkandiliid pedagogalaš surggiid siste ja vel erenoamáš giellašiljuide gos giellaaláskahttin lea oassi oahpaheddiid ja eará pedagogalaš bargiid árgabeaivvis. Kristina Belancic, Anne Wuolab ja Eva Lindgren ovdanbuktet ja guorahallet vuosttaš artihkkalis daid vejolašvuodaid ja hástalusaid mat váikkuhit oahpaheaddji vejolašvuodaide lágidit kultursensitiivvalaš oahpahusa Ruota Sámis. Torkel Rasmussen, Pigga Keskitalo, Rauna Rahko-Ravanti ja Rauni Äärelä-Vihriälä fas guorahallet eamiálbmotmetodologiijaide iežaset persovnnalaš dutkanvásáhusaid ja ovddit dutkamuša vuodul. Annika Pasanen fállá lohkkái hui dárkilis ja vuđolaš geahčastaga giellalávvguma ja

giellabesiid historjái, árgabeaivái ja pedagogalaš ja didákttalaš geavadiidda. Loahpas vel Pigga Keskitalo ja Inker-Anni Linkola-Aikio čalmmustahttiba iežaska geahčastagas man nannosit sámi pedagogalaš dutkan ja dutkanetihkka gullet oktii ja man dehálaš lea plánet pedagogalaš dutkamušaid nu ahte váldá vuhtii eamiálbmotdutkanuša ehtalaš ja eará prinsihpaid.

Sávan lohkkái miellagiddevaš ja gelddolaš lohkanbottuid! /Hanna-Máret Outakoski

Editor's foreword

I am very proud to be the editor of the first special issue on Teaching, Didactics and Pedagogy in Sápmi. This issue consists of four articles that differ from each other when it comes to individual themes, but that also highlight how contemporary the pedagogical and didactic questions are in Sápmi. Common to all four articles is that they underline the importance of having our own Sámi ways to observe, investigate, analyse, and discuss the pedagogical and didactic choices, models and practices of teaching and learning Sámi languages and other subjects in the Sámi educational field.

Pedagogical discussions have been going on quite a while now in Sápmi, and, also in this special issue, the main focus of the investigation targets wider pedagogical perspectives that can be directly connected to research ethics and also to Indigenous research methodologies. Detailed accounts on subject didactics and teaching methods have so far not been manifested too often in the scientific articles. This is also the case in this issue, although some didactic considerations are present e.g., in the writings of Belancic, Wuolab and Lindgren as well as in the detailed review article by Pasanen. Perhaps we can expect there to be more didactic research questions that focus on the Sámi subject teaching methods, contents, priorities, and choices once that the Sámi pedagogical values, models, and practices have spread and gotten rooted in more places.

This issue hosts articles that originate from different regions of Sápmi and that offer detailed accounts that deal with the teaching situations or research practices of individuals who work within the field. There are also accounts of language arenas where language revitalisation is a natural part of the teachers' and other personnel's everyday work. In the first article, Kristina

Belancic, Anne Wuolab and Eva Lindgren present and analyse the affordances and the challenges that a teacher faces when organising culturally sensitive education in Swedish Sápmi. Torkel Rasmussen, Pigga Keskitalo, Rauna Rahko-Ravanti and Rauni Äärelä-Vihriälä offer a deep analysis of the concept Indigenous methodologies based on their own personal and collective research related experiences in connection to earlier studies. Annika Pasanen offers the reader a very detailed and thorough review of the history, daily life, and pedagogical and didactic practices of language nests in Finnish Sápmi. In the philosophical-theoretical review, Pigga Keskitalo and Inker-Anni Linkola-Aikio make visible the important connection between Sámi pedagogical research and research ethics and discuss the importance of planning research in such a way that it takes consideration the ethics and principles of Indigenous research.

I wish the reader of this issue interesting and inspiring moments of reading! /H.-M. Outakoski

Toimittajan esipuhe

Olen kovin ylpeä saadessani toimittaa ensimmäisen erikoisnumeron, joka käsittelee opetusta, didaktiikkaa ja pedagogiikkaa saamenmaalla. Tämä numero koostuu neljästä teemoiltaan toisistaan selvästi eroavista artikkeleista, mutta jotka kaikki painottavat sitä miten tärkeitä didaktiset ja pedagogiset kysymykset ovat juuri nyt. Yhteistä artikkeleille onkin se, miten selvästi ne kaikki painottavat sitä, että saamelaisilla tulee olla omat tapansa huomioida, tutkia, analysoida ja käsitellä saamenkielen ja muun saamelaisopetuksen pedagogisia ja didaktisia valintoja, malleja ja käytäntöjä.

Pedagogisia keskustelua saamenmaalla on käyty jo melko kauna, ja niin myöskin tässä numerossa keskustelujen pääpaino koskee laajempia pedagogisia näkökulmia, jotka on mahdollista yhdistää suoraan myös tutkimusetiikkaan ja alkuperäistutkimuksen metodologioihin. Tieteellisissä julkaisuissa tapaa sen sijaan paljon harvemmin yksityiskohtaisia tutkimuksia ainedidaktiikasta ja opetuksen malleista ja metodeista. Niin on myöskin tässä numerossa, vaikkapa tietyt didaktiset kysymykset ovatkin mukana myös esim. Belancicin, Wuolabin ja Lindgrenin sekä Pasasen artikkeleissa. Ehkäpä voimme tulevaisuudessa odottaa lisää artikkeleita, jotka keskittyvät myös saamenkielen ja muun

saamenkielisen opetuksen metodeihin, sisältöihin, ja käytäntöihin, kunhan vain saamelaispedagogiikan arvot, mallit ja käytännöt ovat levinneet ja juurtuneet uusille sijoilleen.

Tämän numeron artikkelit tulevat eri puolilta saamenmaata ja tarjoavat lukijalleen yksityiskohtaisia selvityksiä opetustilanteista ja tutkimusvalinnoista, joita alalla työskentelevät pedagogit ovat kokeneet. Mukana on myös tarkkoja kuvauksia siitä, miten kielenelvytys on luonnollinen osa opettajien ja muun henkilökunnan arkipäivää tietyillä kieliareenoilla. Kristina Belancic, Anne Wuolab ja Eva Lindgren esittävät ja analysoivat ensimmäisessä artikkelissa helpottavia ja vaikeuttavia aspekteja, joita opettajan eteen tulee hänen koettaessaan järjestää kulttuurisensitiivistä opetusta ruotsinpuolella saamenmaata. Torkel Rasmussen, Pigga Keskitalo, Rauna Rahko-Ravanti ja Rauni Äärelä-Vihriälä esittävät lukijalle syväanalyysin henkilökohtaisista ja kollektiivisista kokemuksista alkuperäistutkimuksen metodologioiden käytöstä aikaisempien tutkimusten yhteydessä. Annika Pasasen yksityiskohtainen katsaus kielipesien historiaan, arkeen ja käytäntöihin antaa tarkan kuvan tästä toimesta. Pigga Keskitalon ja Inker-Anni Linkola-Aikion kirjoitelma vahvistaa pedagogisen tutkimuksen yhteyttä eettisiin kysymyksiin ja alkuperäiskansantutkimuksen periaatteisiin.

Toivon lukioille kiinnostavia hetkiä lukemistomme parissa! /Hanna-Máret Outakoski